

ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА ЗА ПЕРИОД 2020-2027

Садржај:

- 1. КОНТЕКСТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ
КУРШУМЛИЈА ЗА ПЕРИОД 2020-2027**
- 2. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА**
- 3. ВИЗИЈА ОПШТИНА**
- 4. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ ОПШТИНЕ**
- 5. МЕРЕ ЗА ДОСТИЗАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И ДРУГЕ МЕРЕ ПО
ПРАВЦИМА РАЗВОЈА**

1. КОНТЕКСТ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ

1.1. Контекст

План развоја локалне самоуправе је у складу са Законом о планском систему плански документ најширег обухвата и највишег значаја за јединице локалне самоуправе. Закон прописује обавезу ЈЛС да израде и усвоје своје планове развоја до 1. јануара 2021. године. План развоја ЈЛС је дугорочни документ развојног планирања који за период од најмање седам година усваја Скупштина ЈЛС, а на предлог надлежног извршног органа ЈЛС. План развоја ЈЛС, према Закону, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера које се даље разрађују документима јавних политика и средњорочним планом јединице локалне самоуправе.

Предложене мере се детаљније разрађују средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике, док је ЈЛС обавезна да годишњи извештај о спровођењу плана развоја ЈЛС припрема с у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, општинско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који подноси на усвајање скупштини јединице локалне самоуправе, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока

Приликом израде Плана ЈЛС је дужна да води рачуна о његовој усклађености и са планским документима донетим на републичком нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима ЈЛС у домену планирања, прописаних Уставом и законом. Урбани развој директно је повезан са одрживим економским растом и развојем, рационалним коришћењем земљишта, демографским променама и становањем, саобраћајем и техничком инфраструктуром, животном средином, културним наслеђем и свим осталим областима које су у надлежности ЈЛС. Стога је посебно важна усклађеност развојног плана ЈЛС са Просторним планом ЈЛС .

Израда Плана развоја општине Куршумлије подржана је кроз пројекат „Унапређење управљања и економског планирања на локалном нивоу у циљу спровођења циљева одрживог развоја у Републици Србији - Подршка успостављању система планирања и израда средњорочних планова развоја локалне самоуправе“ који се спроводи у 5 општина у Републици Србији. Пројекат се финансира из бесповратних средстава званичне развојне помоћи Републике Словачке (*SlovakAid*), а спроводи посредством Програма Уједињених нација за развој у Србији (*UNDP*), док је стручну подршку у изради *Плана развоја општине* пружила је Стална конференције градова и општина (СКГО).

План развоја општине Куршумлије за период 2020-2027. године не представља само први план развоја који је урађен за општину Куршумлија, већ је и међу пет првих планова развоја ЈЛС у Републици Србији који су израђени у складу са новим *Законом о планском*

систему. Искуства стечена током његове израде послужити за додатну разраду и прилагођавање приступа који ће бити предмет примене у осталим локалним самоуправама у периоду након 2019. године.

1.2. Процес израде

Процес израде Плана развоја спроведен је кроз следеће главне фазе:

1. Припремна фаза и организација процеса;
2. Преглед и оцена постојећег стања;
3. Дефинисање визије, односно жељеног стања;
4. Дефинисање приоритетних циљева;
5. Дефинисање мера;
6. Успостављање институционалног оквира за спровођење Плана развоја ЈЛС;
7. Усвајање плана развоја ЈЛС.

Током припремне фазе донета је одлука о приступању изради документа, донесен план активности на изради плана и именован је тим да технички води целокупан процес израде плана. Затим је урађена анализа заинтересованих страна - идентификовани су најважнији актери и анализирани њихов утицај и значај који подручја за који се план израђује имају за њих. На основу анализе заинтересованих страна, успостављен је Форум Партнера као и утврђени чланова тематских група који су укључени у различитим фазама израде документа.

Утврђене се три тематске радне групе на бази тзв „стубова одрживог развоја“. Прва радна група је покривала питања из области као што су заштита животне средине, урбанизам и просторно планирање, саобраћај и енергетика. Друга група је покривала питања из

области економског развоја, пољопривреде и тржишта рада, док је трећа група покривала остале области као што су образовање, култура, спорт, омладинска политика, социјална заштита и здравство.

Преглед и оцена постојећег стања је први практичан корак у процесу и подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. У оквиру овог корака, комбинацијом примарног (коришћењем упитника) и секундарног (прикупљањем података из званичне статистике) прикупљања података, за општину Куршумлија, урађене су следеће анализе: 1) Анализа економског развоја; 2) Социо-економска анализа пољопривреде; 3) Анализа сектора заштите животне средине, сектора енергетике, сектора саобраћаја и комуникације, сектора урбанизма, просторног планирања и грађевинарств; 4) Анализа области друштвеног развоја; 5) Анализа капацитета општине за финансирање приоритетних праваца развоја; 6) Анализа показатеља јавно комуналних предузећа. Такође, направљена веза са *Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030)*, кроз локализацију циљева и индикатора циљева одрживог развоја¹. Анализа постојећег стања завршена је израдом тзв. SWOT матрице, која је развијена на радионици на којој су учествовали како чланови Општинског тима општине Куршумлија за израду Плана развоја, тако и чланови тематских радних група.

Након завршетка овог процеса кренуло се у следеће кораке, као што је дефинисање визије, приоритетних циљева и мера кроз радионице и кроз консултације са тематским групама.

Визија која представља изјаву о жељеном стању у будућности добијена је процесом консултација на састанцима тематских група и партнерског форума. Она је дефинисана тако да с једне стране буде концизна, инспиративна и амбициозна али и достижна и корисна за следећи корак – дефинисање приоритетних циљева развоја.

Приоритетни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан посебан циљ. Приоритетни циљеви се утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени а на нивоу сваког циља дефинисани су показатељи исхода.

¹*Агенда 2030* је усвојена на самиту Уједињених нација одржаном 2015. године и представља јединствену стратегију која подразумева мобилизацију ресурса свих држава како би били остварени циљеви до 2030. *Агенду* чини 17 циљева, и у оквиру њих 169 подциљева мерених уз помоћ 231 показатеља којима се дају смернице свим државама које је потребно да их усвоје и прилагоде сопственим приоритетима. Циљеви одрживог развоја се спроводе не само на националном, већ и на регионалном и локалном нивоу, а прилагођавање глобалних циљева нижим нивоима планирања посматра се као "локализација циљева одрживог развоја". Локализација се односи на то да локалне власти у процесу планирања подржавају циљеве одрживог развоја акцијама одоздо према горе и да заједно са представницима цивилног и приватног сектора локализују глобалне циљеве и стављају их у локални контекст, односно интегришу их у планове развоја свој локалне заједнице.

Мере представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљена. У кратком опису мера одређен је очекивани временски рок за остваривање мера (кратки – у прве две године спровођења плана, средњи – од треће до пете године, и дуги – од шесте до осме године спровођења) као и одговорна страна за спровођење мера. Такође, утврђени ус и очекивани извори за финансирање мера, а где је то било могуће и смислено дата је процена коштања сваке од мера.

Дефинисања оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности је био завршни корак у изради документа и састоји су дефинисању активности и одређивање одговорности за спровођење Плана развоја. Оно укључује процесе праћења спровођења, извештавање о процесу спровођења и оцену спровођења Плана развоја.

На крају, последњу фазу представља фаза усвајања Плана где тако дефинисан План развоја након завршних консултација усваја Веће ЈЛС које га подноси на јавну расправу након чијег спровођења тај предлог се подноси на усвајање Скупштини општине.

2. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

2.1 ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ

Општина Куршумлија налази се на југу Србије, уз административну линију са аутономном покрајином Косово и Метохија. Површина општине је 952 км² и припада Топличком управном округу. Општина Куршумлија се граничи са општинама Блаце, Брус, Прокупље, Медвеђа, Лепосавић и Подујево. Налази се на регионалном путу Ниш – Приштина, на 77 километара удаљености од Коридора X. Општина је путним правцем преко Блаца саобраћајно повезана са Брусом, Крушевцом и географским простором Шумадије и Београда.

2.2 ИСТОРИЈАТ ОПШТИНЕ

Општина Куршумлија има богату историју. У римско време Куршумлија се звала Ад Финес (превод: град на крају света). Касније је име града промењено у Топлице, а према историјским изворима разлог томе је вероватно богатство вода и река на територији општине (воде, реке и притоке Куршумлијске, Луковске и Пролом бање). Са стварањем српске државе у Средњем веку и Немањинима, Куршумлија носи име Беле Цркве, по бројним манастирима и црквама, које су биле покривене оловом и биле видљиве далеко и у ноћним условима. Данашњи назив општине потиче из отоманског периода, када су Турци прихватили локални назив општине: Куршунлу клисе.

Из богатог историјског наслеђа Куршумлије свакако се издвајају верски објекти – цркве и манастири, са историјском симболиком, дубоко урезани како у локалну тако и у ширу националну традицију. Реч је о јединственим верским целинама, као што су манастир Св. Николе, изграђен у доба Стевана Немање и остаци манастира Свете Богородице (задужбина Стевана Немање,

саграђена 1159. године). Манастир је грађен у седамдесетим годинама XII века и припада групи најстаријих српских манастира. Бела црква из славног Немањинског периода била је седиште Белоцркванске епископије и седиште архиепископије Српске патријаршије. Манастир се налази на једном од најлепших места у граду, на узвишењу и на месу које симболизује престанак рата комуниста и монархиста у XX веку.

Од оснивања модерне српске државе Куршумлија је била средиште отпора и изнедрила бројне јунаке из Топличког устанка. Ослободилачки покрет „Гвоздени пук“ у Куршумлији је имао своју главну базу. У време Првог светског рата, при повлачењу ка Албанији у њој су боравили како српска војска тако и значајни књижевници предратне Србије. Бранислав Нушић је једно од својих најзначајнијих дела „Сумњиво лице“ писао у хотелу „Европа“ у центру Куршумлије, објекту који и дан данас, додуше са другачијом наменом, постоји. После Другог светског рата Куршумлија се развила као индустријски град, који је већ деведесетих година XX века доживео економску судбину највећег дела државе услед промене система, ратова у окружењу и економских потешкоћа на републичком нивоу.

2.3 ДЕМОГРАФИЈА

Општина Куршумлија је по попису из 2011. године имала 19.231 становника, што је значајно мањи број у односу на попис становништва из 2002. године када је општина имала 21.608 становника. Тренд пада броја становника општине започео је после 1953. године (када је Куршумлија имала 39772 становника) а према доступним подацима наставио се у још драстичнијој форми и после последњег обављеног пописа из 2011. године. Према проценама у 2016. години број становника општине био је на нивоу од 18.006 становника, у 2017. години на нивоу од 17.787 становника, да би у 2019. години био смањен на 17.319 становника. Овакав драстичан пад броја становника резултат је великих миграција становника у веће градове у земљи, као и у иностранство, пре свега због лошег стања привреде, високе незапослености и смањених шанси за запошљавање. Процеси који су допринели паду броја становника општине су и старење становништва и пад броја рођене деце.

Срби чине велику већину становништва: 18.528 од укупно 19.231 становника по подацима из последњег пописа. Значајније етничке групе су и Роми (339 становника, односно 1,76%) и Црногорци (47 становника односно 0,24%).

Демографска слика Куршумлије је лошија у односу на демографску слику Србије када су у питању основни демографски подаци општине и просека на нивоу Републике. Стопа природног прираштаја је у Куршумлији на нивоу -9 (републички просек је -6) док је удео становништва старијег од 65 година у локалној популацији веће од републичког просека (153 у односу на 142 на републичком нивоу). Када је реч о уделу деце до 14 година у локалној популацији Куршумлија има 13% док је републички просек 14,4%.

Нешто блаже разлике у вредностима основних демографских података идентификују се када је у питању просечан број чланова домаћинства, очекивано трајање живота живорођених, просечна старост у годинама, индекс старења и проценат заступљености старијих становника од 80 година у локалној популацији у односу на републички просек. Просечан број чланова домаћинства у Куршумлији је 2,7, а удео становништва старијег од 80 година у односу на републички просек (3,6) је незнатно нижи (3,4). Такође, заступљеност Рома у укупном становништву општине је нижа од

просека Србије (2,05 на националном нивоу, а у Куршумлији 1,76) иако је ромска популација друга по заступљености етничка група у популацији Куршумлије. У поређењу са националним просеком, када су у питању основни демографски подаци општина Куршумлија има исти проценат становништва радног узраста као и онај који постоји на нивоу Републике Србије.

Структура становништва општине Куршумлија је слична структури становништва Србије уз разлику у томе да је у Куршумлији више заступљено старо становништво и да има мање деце.

Општина је изузетно разуђена у територијалном смислу и обухвата 90 насељених места. Припада групи најређе насељених општина са ниском стопом густине насељености (23 становника на км²). Становништво је све више концентрисано у градском делу општине док су села углавном напуштена.

2.4 КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Саобраћајна инфраструктура је од изузетног значаја за општину Куршумлија имајући у виду величину територије општине и велику разуђеност насеља. Најзначајнија саобраћајница пролази кроз територију општине – магистрални пут Ниш – Приштина, али чини мали удео у укупној дужини путева. Преко територије општине пролази део железничке пруге Ниш – Приштина, који није у функцији.

Водоводна мрежа је изграђена у два „таласа“ градње: првом- тридесетих година XX века и друга, у периоду од 60-тих до 80-тих година XX века. Новија мрежа изграђена је од пластичних цеви док је претходна израђена од челичних, гусаних и азбестних цеви, односно данас неадекватних материјала. Процент азбестних цеви износи 35% укупне градске мреже. Град – централни део општине снабдева се из једног изворишта. Изграђен је нови резервоар значајног капацитета и залихе воде подмирују потребе водоснабдевања. Максимална потрошња у 2018. години у градском водоводу износила је око 90 литара у секунди, што обезбеђује ниво задовољавајуће производње, али су због застарелости водоводне мреже присутни велики губици воде (20% до 30% у зависности од периода). Вода из јавног водовода градског насеља Куршумлија у 2017. години била је неисправна по питању микробиолошких параметара на 5,5% узорака.

Општина нема депонију и не постоји организовани систем управљања отпадом на територији општине. Отпад се организовано сакупља само у градској средини општине а не постоји систем локалне рециклаже отпада. Проблем представља чињеница да сеоске средине нису „покривене“ организованим одношењем отпада. Еколошки проблем представља постојање дивљих депонија и сметлишта, а локални органи немају механизме контроле депонија и сметлишта. Отпад који производе активни привредни субјекти и здравствене установе се организовано сакупља и одлаже.

2.5 ОБРАЗОВАЊЕ

Образовна структура у општини Куршумлија је изразито лоша јер скоро половина становништва има завршено основно-школско образовање или је без образовања (45% становништва: 19% без школе или са непотпуном основном школом и 27% становништва са завршеном основном школом). У образовном смислу најзаступљенија је популација са завршеном средњом школом (чак 45%), а најмање заступљено је становништво са вишем или високим образовањем (10%

локалне популације). У поређењу са образовном структуром на националном нивоу општина Куршумлија има значајно више становника без школе, са непотпуном основном школом или са основном школом у односу на образовну структуру становништва на националном нивоу и значајно мање становника са средњом школом и са вишим и високим образовањем у односу на образовну структуру Србије. Такође, учешће неписмених је више у Куршумлији у поређењу са Србијом, посебно уочљиво код женске популације. У Куршумлији је удео неписмене женске популације двоструко већи у поређењу са просеком и бројем на нивоу Републике Србије.

Слична ситуација је и када је у питању компјутерска писменост. Процент компјутерски писмених лица у општини износи свега 23%, а 13% становника су делимично компјутерски писмена лица. Скоро две трећине становника (64%) припадају групи компјутерски неписмених лица. У односу на просек на нивоу Србије, Куршумлија има мање компјутерски писмених лица и лица која делимично познају рад на рачунару а више компјутерски неписмених лица.

На територији општине основана је и ради предшколска установа : ПУ „Сунце“, која нема потребан капацитет за обухват деце вртићког и предшколског узраста превасходно зато јер установа нема никаквих капацитета за пријем деце у ванградским насељима. Број уписане деце је преко установљених норматива (20% више уписаних у односу на норматив). Треба нагласити да су капацитети за пријем предшколске установе у сталном порасту. Тренутно је у два објекта ПУ „Сунце“ смештено укупно 320 деце. Обухват деце предшколским образовањем је низак, с тим да је обухват узрастом до поласка у предшколски припремни програм нижи од републичког а виши од окружног просека. За разлику од праксе на републичком нивоу у предшколском образовању на територији општине доминира концепт целодневног програма и нема развијених облика флексибилних или алтернативних програма.

У Куршумлији постоје две основне школе: ОШ „Дринка Павловић“ и ОШ „Милоје Закић“ које имају и 13 подручних одељења односно испоставе у сеоским подручјима општине. Стопа обухвата основним образовањем односно број деце узраста за полазак у основну школу која похађају први разред основне школе у односу на укупан број деце узраста за полазак у школу у Куршумлији је врло ниска (испод 90%). Стопа завршавања основне школе је виша од републичког просека (97,5%). У систему основног образовања нема услова за образовање деце са сметњама у развоју и са инвалидитетом јер не постоје специјалне школе нити развојне групе при редовним школама.

На територији општине Куршумлија налазе се две средње школе: Економско-техничка школа и Гимназија. Укупан број ученика у Економско-техничкој школи је 370 ученика, док Гимназију похађа 480 ученика. Обе средње школе смештене су у исту зграду у централном делу општине.

2.6 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Општина Куршумлија пружа једну услугу социјалне заштите : помоћ у кући за старије и одрасле. Услугу пружа недржавни пружалац: Удружење особа са инвалидитетом, који ангажује за пружање ове услуге 22 неговатељице. Услуга се финансира из средстава наменског трансфера и из средстава буџета општине Куршумлија.

Неопходно је нагласити да су капацитети Центра за социјални рад општине Куршумлија за администрирање социјалне заштите повољнији у односу на просек Србије у смислу мањег броја корисника и уопште становника у односу на број стручних радника у ЦзСР.

У 2018.години укупни расходи за услугу социјалне заштите : помоћ у кући за старије и одрасле особе износили су 11,93 милиона динара (7 милиона динара из средстава наменског трансфера а 4,93 милиона динара из средстава буџета општине). Услуга помоћ у кући за старе и одрасле особе пружа се за укупно 98 корисника месечно, односно за 85 домаћинстава. Корисници услугу су доминантно старија лица (51 корисник је старији од 80 година, а само 12 лица има мање од 65 година). У структури корисника ове услуге доминирају жене (67 од укупно 98, односно 68%). До 2018.године дошло је до значајног повећавања броја корисника ове услуге као и извора финансирања, и то како из самог буџета општине Куршумлија, тако и са нивоа Републике, који услугу социјалне заштите финансира путем наменских трансфера.

Доступност ове услуге социјалне заштите, према последње расположивим подацима (из 2015. године) била је, мерено општом стопом обухвата, виша од просека у Републици Србији (2,13%). Хипотетичка стопа обухвата била је значајно нижа од просека (0,42%).

Од програма новчаних давања општина Куршумлија је у 2018.години обезбедила средства искључиво за материјалну помоћ угроженим лицима односно породицама. За новчана давања је укупно обезбеђено 2,26 милиона динара, односно 1,82 милиона динара за новчана давања уз проверу дохотка и имовине и 440 хиљада динара за новчана давања корисницима новчане социјалне помоћи са националног нивоа. У претходној години (2018) општина није обезбедила нити издвојила средства за новчана давања угроженим групама, новчана давања поводом рођења деце, новчана давања за помоћ у природи и новчана давања за народну кухињу.

Обухват становништва новчаном помоћи у општини Куршумлија је на нивоу просека Србије, док је обухват дечијим додатком дупло виши од просека на нивоу Србије. Удео корисника новчане социјалне помоћи у укупној популацији општине је 3,5%, док је удео корисника дечијег додатка у укупној популацији деце 40,9 %(републички просек је 21,3%).

2.7 КУЛТУРА

Једина установа културе на територији општине је Народна библиотека. Она поседује богат књижевни фонд (више од 35000 књига), легат Војина Шуловића, организује културне и уметничке догађаја у локалној средини. Функционише у новим просторијама, у добрим условима имајући у виду недостатке претходног објекта у коме је била смештена. За обликовање и вођење активније и квалитетније културне политике на нивоу општине од кључног значаја је завршетак изградње раније започетог Дома културе у Топличкој улици.

2.8 ПРИВРЕДА

Према степену развијености јединица локалне самоуправе за 2014.годину, општина Куршумлија спада у групу девастираних подручја, односно општина чији је степен развијености испод 50% републичког просека. Привредно-економски проблеми у општини Куршумлија односно драстичан пад запослености у последњих двадесет година резултат је економске кризе, лоше спроведене приватизације као и кризе настале након распада Југославије. Број привредних субјеката и стопа

запослености драстично су смањени, па је број запослених на територији општине Куршумлија данас дупло мањи него половином деведесетих година XX века.

С обзиром на проблематичне факторе привредног окружења (смањење радне снаге, миграције, незапосленост), основни правци развоја привреде на територији општине Куршумлија базирају се на искоришћавању природних богатстава, пре свега на даљем развоју туризма, развоју пољопривреде (воћарства и сточарства), дрвне индустрије и искоришћавању обновљивих извора енергије.

Према подацима из 2018.године у општини Куршумлија послује 167 активних привредних субјеката и 529 предузетника. Број привредних друштава и предузетника се из године у годину повећава, те је у 2018. години у односу на 2015. годину број привредних субјеката повећан за 20% (са 138 субјеката у 2015. години на 167 у 2018. години) а број предузетника у истом периоду порастао је за нешто мање од 10% (2015. године регистровано је 483 предузетника, а 2018. године 529).

Носиоци привредног развоја општине Куршумлија су предузећа „Планинка А.Д“ и „Симпо ШИК“ Д.О.О, који запошљавају највећи број радника на територији општине. Привредни развој обезбеђују и привредна друштва, предузећа и предузетници у области металне индустрије, текстилне индустрије, пољопривреде, дрвне индустрије, трговине, саобраћаја и транспорта и пекарске индустрије.

Укупан број запослених у општини Куршумлија, према подацима из 2018.године је 3.997 лица. У структури запослених доминирају запослени у правним лицима (привредна друштва, установе, задруге и др. организације) са 76%, 18% су приватни предузетници а 6% запослених у регистровани индивидуални пољопривредници. Највећи број запослених ради у прерађивачкој индустрији (29%), сектору здравствене заштите (12,5%), државној администрацији (11,5%) и трговини (9%). Треба напоменути да је стопа запослености (која се израчунава односом броја запослених и укупно активног становништва) прилично висока и износи 72%, према подацима из пописа становништва из 2011.године. Број запослених на територији општине је у поређењу са 2015.годином смањен за нешто више од 2% (4.094 запослених у 2015. години).

Према подацима Националне службе за запошљавање укупан број незапослених лица на крају 2018.године у општини Куршумлија износио је 2.582 лица. У односу на податке из пописа спроведеног 2011.године број незапослених лица повећан је за 43%. Број незапослених на 1000 становника креће се на нивоу од 100 незапослених.Од укупног броја незапослених 36% чини неквалификована радна снага, а у оквиру квалификоване радне снаге доминирају незапослени са средњом стручном спремом (око 30%) и високом стручном спремом (8% од укупног броја незапослених).

2.9 ТУРИЗАМ

Туризам представља значајну привредну грану и видљиво растући сектор у општини Куршумлија. Међутим, бројни природни ресурси на територији општине нису довољно и продуктивно искоришћени у туристичке сврхе. Најзначајнији туристички потенцијал општине представљају три бање: Пролом бања, Луковска бања и Куршумлијска бања. Ове бање су стожери развоја туризма, пре свега здравственог и спа туризма на територији општине.

Пролом бања поседује значајне лековите изворе и вода из Пролом бање благотворно делује код низа обољења. Позната је по лековитој води: Пролом води, која припада реткој групи вода високих балнеолошких вредности. Богата је и блатом, јер земља локалитета Пролом бања пролази кроз три стадијума припреме пре него што се користи за терапијско лечење. Најзначајнији објекат у Пролом бањи је хотел „Радан“, капацитета 440 лежаја, у коме се налазе базени, спортски терени, а бањска вода је уведена у све собе хотела. Такође, категорисан је солидан број лежаја за пријем гостију у домаћој радности.

Луковска бања се налази на обронцима планине Копаоник и са својих 681м надморске висине представља највишу бању у Србији. Поседује обиље извора минералних вода (37 познатих извора), нетакнуту природу у околини и богата је чистим планинским ваздухом. По броју извора минералних вода различитог састава и температуре и њиховој издашности (преко 100л у секунди) спада у најбогатије у земљи. Луковска бања је позната и по вировима, малим базенима за локалну хидро-балнео и пелоидо терапију. У Луковској бањи постоје два хотела: хотел „Јелак“ и хотел „Копаоник“. Хотел „Јелак“ располаже са 84 собе, док хотел „Копаоник“ располаже са 63 собе и 4 апартмана.

Компанија „Планинка“ А.Д је управљач и власник хотела у Пролом и Луковској бањи, као и фабрике за паковање природне Пролом воде и болница за рехабилитацију у обе бање. Такође, ова компанија је и старалац споменика природе Ђавоља Варош. „Планинка“ А.Д управља и хотелом у Куршумлијској бањи, који је у нефункционалном стању а који је од стране „Планинке“ А.Д. недавно прибављен у својину куповином на приватизационом тендеру. Куршумлијска бања се налази 11км од центра Куршумлије. Била је позната још у римском добу и има више врста лековитих вода чије се температуре крећу од 14 до 68 степени.

Поред бања и потенцијала за даљи развој бањског туризма, општина Куршумлија има на својој територији и Ђавољу варош, атрактивни и међународно значајни локалитет, који је Влада Републике Србије прогласила за природно добро од изузетног значаја и ставила у прву категорију заштите: споменик природе. У оквиру Ђавоље вароши заштићено је 67ха површине, а покренута је и иницијатива да се заштити укупно 1014 ха. Шири природни амбијент локалитета Ђавоља варош има јак туристички капацитет због живописног и питомог окружења, евидентираних остатака насеља, старих цркава, гробаља и рударских јама.

Број туриста који посећују општину Куршумлија (пре свега бање на њеној територији) је у сталном порасту. У 2018. години општину је посетило укупно 31.471 туриста, од чега је 80% домаћих туриста. Број туриста у 2018. години је за скоро 15% већи у односу на број туриста из 2015. године (у 2015. години износио је 27.170) и око 10% већи у односу на број из 2016. године (у 2016. години износио је 27.856). Куршумлија је у 2018. години бележила према доступним статистичким подацима укупно 177.085 ноћења туриста, од чега је око 90% ноћења домаћих туриста. Просечан број ноћења туриста је у периоду од 2015. до 2018. године на нивоу између 6,1 (у 2018. години) и 6,4 (у 2016. и 2017. години).

Куршумлија има релативно низак број лица која раде у угоститељском сектору по глави становника и он износи 5,4 запослена на 1000 становника, што је недовољно за озбиљнији даљи развој туризма. За даљи развој туризма неопходна је подршка актерима у туристичком сектору, улагање у смештајне капацитете и угоститељске објекте, јачање инвестиција у туристичке потенцијале, унапређење туристичке понуде и улагање у људске ресурсе.

2.10 ПОЉОПРИВРЕДА

Укупна површина пољопривредног земљишта на територији општине Куршумлија, према подацима из 2012.године износи 35.382 ха (37,16% укупне површине општине). Искоришћено је свега 39,92% а пољопривредна производња се одвија на индивидуалним пољопривредним газдинствима.

Доминантна пољопривредна производња је производња воћа, која преузима примат над сточарством, којим се становништво традиционално бави. Укупна површина под воћњацима је 1868 х, од чега је 1260 ха плантажних а 608 ха екстензивних. Од воћних култура највише се гаје шљиве, малине и купине, а евидентирано је развијање виноградарства.

Сточарска производња има честе осцилације због неповољних тржишних услова, недостају прерађивачки капацитети, нема млекара ни капацитета за прераду меса.

2.11 ФИНАНСИЈСКИ И БУЏЕТСКИ КАПАЦИТЕТИ ОПШТИНЕ

Општина Куршумлија нема довољну финансијску самосталност да се финансира из изворних и уступљених прихода, већ у великој мери зависи од наменских трансфера републичког нивоа власти. Финансирање расхода из буџета општине првенствено је утемељено на ненаменском трансферу из републичког буџета, који удео у приходима чини скоро 50% укупних новчаних прилива општине годишње. Ова ситуација значајно отежава могућност финансирања капиталних пројеката на територији општине.

Буџет општине је у тренду раста када су у питању приходи и расходи, а значајно је напоменути да се бележи стални тренд раста изворних и уступљених прихода општине (у 2017. години остварени изворни и уступљених приходи били су за 30% већи него у 2015. години; 320,3 милиона динара). Вредност слободних средстава, као и проценат слободних средстава за капиталне издатке у односу на реализовани обим буџета без наменских трансфера су у сталном порасту. Вредност слободних средстава за капиталне издатке у 2017. години била је за 50% већа у односу на 2015. годину, а проценат слободних средстава у две поредбене године био је три пута већи (9,86% у односу на почетних 3,85% из 2015. године).

Финансирање инвестиција у функцији реализације циљева економског и социјалног развоја захтева повећавање реалног капацитета за финансирање. Општина Куршумлија била би у повољнијој ситуацији да финансира инвестиције уколико се фокусира на уштеде у расходима функционисања и, или, да повећа приходе, и то превасходно оне на које има директан регулаторни утицај: повећање запослености у општини, повећање прихода од пореза на имовину, повећање прихода од општинске имовине и др.

Кредитни потенцијал општине је повољан и респектабилан будући да је, према подацима (последњи јавно доступни податак, 31.12.2017.г.), ниво задужености општине по основу кредита и зајмова 0,00 динара. Општина може да се задужи код пословних банака у земљи на износ дугорочног кредита за финансирање капиталних издатака до 202 милиона динара. Финансијски капацитет општине може се проширити развијањем способности и успешности у конкурисању код виших нивоа власти и осталих донатора (ЕУ фондови) за су-финансирање пројеката капиталног инвестиционог карактера.

Укупна вредност директних и индиректних могућности буџета, укључујући јачање финансијског капацитета и кредитног потенцијала за финансирање капиталних инвестиционих расхода може да износи 1,745 милиона динара.Процена капацитета је израђена уз претпоставку да је проценат сопственог учешћа код капиталних пројеката на конкурсима до 20%.

3. ВИЗИЈА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

Општина Куршумлија је привлачна и јединствена туристичка дестинација на простору Србије која кроз стални раст броја туриста улази у групу од десет најпосећенијих општина у земљи и обезбеђује повољан инвестициони амбијент, квалитетне друштвене садржаје и услуге и угодан живот својих грађана у здравој и очуваној животној средини

4. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

Развојни правац: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	Развојни правац: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	Развојни правац: УРБАНИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Приоритетни циљ 1: Куршумлија је привлачна и јединствена туристичка дестинација која се позиционира у групу од 10 најпосећенијих локалних самоуправа у Србији	Приоритетни циљ 1: Повећан обухват предшколским образовањем	Приоритетни циљ 1: Унапређење управљања отпадним водама
Приоритетни циљ 2: Куршумлија је инвестициона дестинација која привлачи нове инвестиције и ствара повољан пословни амбијент за улагања	Приоритетни циљ 2: Квалитетни услови основног образовања	Приоритетни циљ 2: Модернизација водоводне мреже
Приоритетни циљ 3: Подршка развоју пољопривреде	Приоритетни циљ 3: Увођење нових и проширење пружања постојећих услуга социјалне заштите	Приоритетни циљ 3: Одрживо управљање чврстим отпадом
Приоритетни циљ 4: Подршка повећавању запослености у општини Куршумлија		

5. МЕРЕ ЗА ДОСТИЗАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И ДРУГЕ МЕРЕ ПО ПРАВЦИМА РАЗВОЈА

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1 : ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Приоритетни циљеви:

5.1 Приоритетни циљ 1: Куршумлија је привлачна и јединствена туристичка дестинација која се позиционира у групу од 10 најпосећенијих локалних самоуправа у Републици Србији

Приоритетни циљ бр. 1	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број домаћих туриста	25.000	38.000
	Број страних туриста	5.000	12.000
	Просечан број ноћења домаћих туриста	6,4	9,0

Опис приоритетног циља 1: Туризам има посебан значај у будућој социо-економској перспективи општине јер представља растућу привредну грану и општина има низ значајних компаративних предности (три бање, Ђавоља варош, богата културно-историјска баштина, цркве и манастири). Подршком развоју туризма обезбеђује се даља изградња Куршумлије као туристичке дестинације на националном тржишту и охрабрују приватне компаније и предузетници да наставе са улагањем у туристичке објекте и просторе. У условима појачане и интензивне конкуренције од посебне важности је да се општина Куршумлија усмери на обезбеђивање конкурентне и унапређене туристичке понуде, посебно у сегментима развоја туризма који су у последњем периоду били запостављени. Овај циљ могуће је реализовати значајним повећавањем буџетских издвајања за туризам, јачањем Туристичке организације општине и укључивањем општине у окружне и регионалне облике сарадње и кластере. Значајну улогу у реализацији овог циља имаће стварање бољих односа свих актера у локалној заједници са интересима у области туризма: јавне власти односно општине и њених организација, приватног односно пословног сектора и удружења грађана.

Веза са ЦОР:

Циљ 8 : Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све

8.9 До 2030.развити и имплементирати политике које промовишу одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

Мере:

5.1.1

Мера 1: Развијање локалне туристичке политике

Опис мере: Амбиција је да се реализацијом ове мере развој туризма у општини базира на стратешким опредељењима и документима, усвојеним од стране надлежних органа, како би се локална туристичка политика креирала и водила у складу са јасно дефинисаним циљевима. План је да се усвоје нови стратешки и програмски документи, путем којих би се прецизирала улога свих актера у туристичкој области и евидентирале одговорности и обавезе локалних органа власти и организација (Програм развоја туризма, План промотивних активности, Стратегија брендирања општине Куршумлија као туристичке дестинације).

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија - СО Куршумлија; Туристичка организација

Временски рок за реализацију: кратки (до 2 године)

5.1.2

Мера 2: Ширење туристичке понуде и увођење нових туристичких производа у туристичку понуду општине

Опис мере: За потпуну тржишну валоризацију потенцијала које Куршумлија на туристичком тржишту има неопходно је ширење туристичке понуде и увођење нових туристичких производа у туристичку понуду општине. Недовољно искоришћени туристички потенцијали попут цркава, манастира и објеката од националног културног значаја неопходно је унапредити (обновити, реконструисати и осавременити) и укључити у постојећу туристичку понуду како би се остварио повећани интерес за општину као туристичку дестинацију.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Туристичка организација

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.1.3

Мера 3: Унапређење стања туристичких локалитета и места

Опис мере: Изузев неколико најпосећенијих објеката туристичке привреде у општини Куршумлија (хотели у Луковској и Пролом бањи, Ђавоља Варош) остала туристичка места и локалитети захтевају улагање у обнову и приступну инфраструктуру. Циљ је да се квалитет локалитета и места подигне, да се учине атрактивнијим и да се приступ туристичким локалитетима и местима унапреди. Спровођење ове мере изискује финансијска улагања од стране општине, али је реализација ове мере од изузетног значаја за ширење туристичке понуде општине и реализацију циљева из докумената локалне туристичке политике.

Одговорни субјекат: Туристичка организација

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.2 Приоритетни циљ 2: Куршумлија је инвестициона дестинација која привлачи нове инвестиције и ствара повољан пословни амбијент за улагања

Приоритетни циљ бр.2	Индикатор	Почетно стање	Жељено стање
	Број нових инвестиција на територији општине	0	5
	Број одобрених финансијских субвенција за компаније и инвеститоре	0	50
	Број новоотворених предузећа у области дрвне индустрије	9	20

Опис приоритетног циља 1: Тренутно стање се одликује изузетно лошим карактеристикама када је у питању број привредних субјеката заинтересованих за улагање на територији општине иако постоји снажна индустријска и произвођачка традиција општине. Повећање броја инвестиција у општини Куршумлија је од изузетног значаја за повећавање запослености и смањивање одлива

становништва. Овај циљ могуће је остварити фокусирањем на стварање повољније пословне климе кроз отварање индустријске зоне, увођење подстицаја за нове инвестиције и подршку конкурентним сегментима локалне привреде. Амбиција је да се унапреди инвестициони амбијент и подигне инвестициона атрактивност општине и изгради конкурентска позиција на подручју Јужне Србије. Реализација овог циља захтева озбиљна финансијска улагања и у значајној мери зависиће и до фактора на које општине није у могућности да утиче (брзина изградње ауто-пута Ниш - Приштина, ниво одлива радне снаге са територије општине).

Веза са ЦОР:

Циљ 9 : Индустрија, иновације и инфраструктуре: Изградити издржљиву инфраструктуру, промовисати одрживу индустријализацију и подстицати иновативност

9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и прилагодљиву инфраструктуру, укључујући регионалну и међуграничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све

Мере:

5.2.1

Мера 1: Отварање индустријске зоне

Опис мере: У оквиру реализације ове мере од примарног значаја за реализацију утврђеног приоритетног циља 1, општина Куршумлија ће обезбедити земљиште у близини саобраћајно доступне локације (сеоске средине уз магистрални пут, на деоници Прокупље-Куршумија) и комуналну и енергетску инфраструктуру. Ова мера подразумева и активности на оглашавању индустријске зоне преко надлежног одељења Општинске управе (маркетинг Куршумлија као нове инвестиционе дестинације) и поједностављивање процедура започињања пословања.

Одговорни субјекат: Општина Куршумија

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.2.2

Мера 2: Установљавање система подстицаја за улагања и нове инвестиције

Опис мере: Скупштина општине Куршумлија донеће одлуку о одобравању локалних подстицаја - финансијских субвенција за компаније и инвеститоре које отварају нову производњу или пословање на територији општине под условом да запошљавају најмање 10 радника са територије општине. Подстицаји ће се обезбедити у буџету општине, у оквиру општијег програма подстицања инвестиција на територији општине Куршумлија.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Скупштина општине Куршумлија

Временски рок за реализацију: кратки (до 2 године)

5.2.3

Мера 3: Подршка развоју дрвне индустрије

Опис мере: Предвиђена је кредитно-пословна подршка са циљем унапређења рада постојећих предузећа и укрупњавања поседа, суфинансирање испуњавања техничких стандарда за пласман производа дрвне индустрије, помоћ за унапређење постојећих и изградњу нових производа, као и стимулације - субвенције за сертификацију, израду студија и пројектно-техничке документације.

Реализацијом ове мере обезбеђује се повољнији амбијент за повећавање броја предузећа у овом привредном сектору.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија

Временски рок за реализацију: кратки (до 2 године)

5.3 Приоритетни циљ 3: Подршка развоју пољопривреде

Приоритетни циљ бр.3	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број новооснованих задруга	0	10
	Број новооснованих фарми	0	15

Опис приоритетног циља 3: Развојни потенцијал пољопривреде упркос богатом пољопривредном земљишту, великим и квалитетним пашним површинама и еколошки чистој средини на територији општине није довољно искоришћен. Циљ је да се пољопривреда учини битнијом привредном делатношћу у општини уз рад на елиминисању узрока који су довели до чињенице да постоје све лошији услови да се локално становиштво на продуктиван начин бави пољопривредом (недостатак путне инфраструктуре, депопулација, низак ниво техничко-технолошке опремљености, ситни поседи). Општина Куршумлија жели да се понаша као одговорни субјекат који унапређује услове за приватне пословне подухвате пољопривредника, оснажује пољопривредна домаћинства и газдинства и ствара амбијент за увећавање техничко-технолошке оспособљености и повећавање запослености у сектору пољопривреде. Постоје јасне намере да се обезбеде подстицајна средства из општинског буџета за рад постојећих и оснивање нових задруга и фарми, да се уведу и спроводе предузетнички и едукативни програми у области пољопривреде и да се обезбеде повољни услови за модернизацију постојеће и прибављање нове опреме и механизације.

Веза са ЦОР:

Циљ 2 : Свет без глади

2.3 До краја 2030. Удвостручити пољопривредну продуктивност И приходе малих произвођача хране

2.4 До краја 2030. Обезбедити одрживе системе за производњу хране

Мере:

5.3.1

Мера 1: Подршка оснивању и раду задруга и фарми

Опис мере: Општина Куршумлија ће у оквиру ове мере донети одлуку о увођењу подстицаја за нова и постојећа пољопривредна газдинства, одредити средства за куповину опреме, механизације и средстава за рад, организовати у сарадњи са вишим нивоима власти и секторских републичким организацијама обуке и едукације и обезбедити неопходну правну, економску и техничку помоћ за унапређење рада задруга и фарми. Намера је да се повећа број пољопривредних газдинстава, унапреди њихова сарадња и обезбеде услови за бољи и једноставнији пласман производа.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.4 Приоритетни циљ 4: Подршка повећавању запослености на територији општине Куршумлија

Приоритетни циљ бр.4	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број новозапослених радника	0	300
	Процент броја запослених са територије општине у односу на број становника општине	22,6	31,6

Опис приоритетног циља 4: У општини Куршумлија запослено је укупно 4013 лица, што је свега 22,6% запослених у односу на број становника. Велики број незапослених узрокује миграције и депопулацију општине те је неопходна подршка програмима за повећавање запослености како би се смањио тренд пада броја запослених. Општина Куршумлија ће настојати да из средстава општинског буџета финансира програме за подизање предузетничког духа и да креира повољнији амбијент за започињање пословања. Реализација овог приоритетног циља је у складу са дефинисаним циљевима политике запошљавања општине Куршумлија у 2019. години, а већ постоје локална тела за праћење програма активне политике запошљавања (Локални савет за запошљавање). Имајући у виду проблеме у ревитализацији ранијих локалних привредних “гиганата” основно усмерење је оријентисано ка оснаживању приватних иницијатива и реализацији евидентираних тржишних прилика.

Веза са ЦОР:

Циљ 8 : Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све

8.3 Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају производне активности, стварање пристојних послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формално оснивање и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, између осталог и кроз приступ финансијским услугама

Мере:

5.4.1

Мера 1: Подршка програмима за подизање предузетничког духа и преквалификације код локалног становништва

Опис мере: Програми ће се реализовати увођењем обавезних локалних програма за незапослена лица сваког годишњег квартала у сарадњи са Националном службом за запошљавање. Програми преквалификације биће финансирани и из средстава локалног буџета у складу са потребама локалног тржишта рада. Програми за подизање предузетничког духа спроводиће се у сарадњи са локалним удружењима грађана.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; партнери: ОЦД са територије општине

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.4.2

Мера 2: Обезбеђивање субвенција за подршку старт-уп-ова и за отварање нових радних места

Опис мере: Намера је да се обезбеде средства у виду субвенција за samozapoшљавање и за отварање нових радних места, да се обезбеди адекватни простор за лоцирање пословања у власништву општине. Реализација ове мере захтева повећавање локалних буџетских издатака за субвенције а приоритетне категорије код одобравања за samozapoшљавање дефинисане су у оквиру ЛАП запошљавања општине Куршумлија (млади до 30 година старости, старији од 50 година, вишкови запослених, Роми, особе са инвалидитетом, жене)

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија - СО Куршумлија

Временски рок за реализацију: кратки (до 2 године)

Мере у оквиру развојног правца: Економски развој, изван дефинисаних приоритетних циљева:

5.4.3

Мера 1: Унапређивање туристичких потенцијала Радан планине и унапређивање сарадње у оквиру туристичког кластера Раданског подручја (Раданкластер)

Опис мере: Имајући у виду да су субјекти са територије општине Куршумлија чланови туристичког кластера Раданског подручја (општина Куршумлија, ТО општине Куршумлија, Пролом бања, Луковска бања, специјалне болнице, “Планинка” А.Д), општина Куршумлија ће настојати да, у мери у којој капацитети и финансијске могућности општине и доступни други фондови дозволе, самостално или у оквиру Радан кластера унапреди стање туристичких места и локалитета на територији Радан планине која припада општини Куршумлија и учествује у заједничким пројектима и активностима кластера.

Мера подразумева:

Повећање видљивости Раданског подручја – улагање у маркетинг кластера (средства буџета општине Куршумлија до милион динара, средства Туристичке организације општине Куршумлија)

Изградња функционалних стаза на потезу Ђавоља варош – Соколов вис

Коришћење потенцијала Радан планине у циљу повећавања броја туристичких производа општине Куршумлија: пешачке туре, авантуристичке туре, историјске туре

Подршка очувању биљних врста и животињског света на подручју Радан планине

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Туристичка организација

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2 : ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Приоритетни циљеви:

5.5 Приоритетни циљ 1: Повећан обухват предшколским васпитањем и образовањем

Приоритетни циљ бр.1	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	% обухвата деце ПОВ узраста од 0 до 3 године	23	30
	% обухвата деце ПОВ узраста од 3 године до поласка у ППП	58	70

	Број деце уписаних у вртић на територији општине	320	400
	Број вртића – предшколских установа основаних на територији општине	1	2

Опис приоритетног циља 1: У општини Куршумлија обухват деце вртићког узраста и деце предшколским образовањем је низак и испод је националног просека и просека Европске уније. Обухват деце узраста од 0 до 3 године је 23%, узраста од 3 године до поласка у припремни предшколски програм је 58% а узраста деце која похађају припремни предшколски програм је 104%. Виши проценат обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем у односу на просек обухвата на националном нивоу присутан је једино код деце која похађају предшколски програм. У локалној понуди предшколског васпитања и образовања не постоји понуда флексибилних и алтернативних програма

Кључни разлог ове ситуације је недостатак капацитета предшколске установе у урбаном (“градском”) подручју општине и недоступност услуга смештаја у вртиће и предшколског образовања у сеоским срединама територијално разуђене општине.

Вежа са ЦОР:

Циљ 4 : Осигурати инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења

4.2 До краја 2030. обезбедити да све девојчице и дечаки имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би се припремили за основно образовање

Мере:

5.5.1

Мера 1: Подршка проширењу броја и капацитета предшколских установа

Опис мере: Општина Куршумлија, као оснивач ПУ “Сунце” у оквиру ове мере преузима обавезу да поред постојања два јавна објекта установе (“Сунце” и објекат “Чаролија) отвори још једну подручну јединице установе, да прошири капацитет постојећег објекта и да омогући већу доступност вртића и предшколског образовања деци на територији општине. У установи је смештено у оквиру предшколског васпитања и образовања 320 деце а постоје листе чекања за смештај деце у вртић (80 деце на тзв. листама чекања).

Реализација ове мере укључује повећавање броја запослених у предшколској установи и увођење додатних садржаја установе, у складу са потребама деце.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ПУ “Сунце”

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.5.2

Мера 2: Унапређење енергетске ефикасности ПУ “Сунце”

Опис мере: Над објектом ПУ “Сунце” који се налази у Косовској улици у општини извршиће се енергетска санација како би се унапредила енергетска ефикасност и оствариле уштеде. У објекту је

вртићким и прешколским програмом обухваћено 330 деце узраста од 1 до 6 година и запослено 46 лица. У оквиру ове мере извршиће се унапређење термичког омотача, термо-техничког система (систем за грејање) и модернизовати систем унутрашњег осветљења путем замене извора светлости. Реконструкција објекта у сврху унапређења енергетске ефикасности довешће до поцања енергетског разреда за два нивоа у односу на постојеће стање (са Г на. Е), остварити годишња уштеда топлотне енергије око 57,7%. Оствариће се и значајни ефекти на очувању животне средине у локалној заједници

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ПУ “Сунце”

Временски рок за реализацију: кратак (до 1 године)

5.6 Приоритетни циљ 2: Квалитетни услови основног образовања

Приоритетни циљ бр.2	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број реконструисаних основних школа са подручним одељењима	0	6
	Број ученика који похађају наставу у реконструисаним основним школама	0	750

Опис приоритетног циља: Неопходно је унапредити услове школовања деце у основношколском узрасту, посебно у подручним јединицама на селима две основне школе, образоване на територији општине Куршумлија (ОШ “Милоје Закић” и ОШ “Дринка Павловић”). У селима на подручју општине ОШ “Милоје Закић” има четири школска објекта у Луковској бањи, Мерћезу, Жучу и Мачковцу, а ОШ “Дринка Павловић” поседује осам школских објеката у следећим насељима : Грабовница, Рача, Богујевац, Мердаре, Рударе, Пролом и Куршумлијска бања. ОШ “Милоје Закић” управља површином школског објекта од 5.100м² а ОШ “Дринка Павловић” површином од 5.372м². Простор школских објеката на укупно тринаест локација (две локације – објекта у централном градском насељу и 11 у сеоским и бањским подручјима) користи 1089 ученика и више од 100 наставника Неопходно је активно радити и на обнављању и реконструкцији основних школа у урбаном делу општине, пре свега због чињенице да највећи број ученика основних школа учествује у образвоном процесу у објектима школа у градском делу општине(преко 80% ученика са територије општине) као и због потребе да се осавремени радни и наставни простор, амбијент, садржај и спољашњи изглед школа.

Веза са ЦОР:

Циљ 4 : Осигурати инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења

4.1 До краја 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци заврше бесплатно, једнако и квалитетно основно и средње образовање које води ка релевантним и делотворним исходима учења

Мере:

5.6.1

Мера 1 : Реконструкција зграда основних школа

Опис мере: Општина Куршумлија финансираће обнову унутрашњости (инсталација, опреме, средстава, учила) и спољњег изгледа (фасаде, кровови, прозори) зграда основних школа у градском и сеоским подручјима (ОШ “Милоје Закић” и ОШ “Дринка Павловић”, подручна одељења основних школа у сеоским срединама са значајнијим бројем становника). Општина Куршумлија је оријентисана ка унапређењу степена доступности квалитетнијих услова за образовање у свим нивоима и ка унапређењу квалитета амбијента за пружање образовних услуга на територији општине. Реализацијом ове мере створиће се бољи просторни услови за укупно 1089 ученика основних школа на територији општине. Приоритет у реализацији ове мере имаће објекти матичних основних школа и подручне јединице у Луковској бањи, Мачковцу, Мерћезу, Рачи и Грабовници.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ОШ “Милоје Закић”; ОШ “Дринка Павловић”

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.7 Приоритетни циљ 3: Увођење нових услуга социјалне заштите и проширења пружања постојећих услуга социјалне заштите

Приоритетни циљ бр.3	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број услуга социјалне заштите које је увела и финансира општина	1	3
	Број корисника услуге помоћ у кући	82	130
	Број корисника услуге персонални асистент	0	10
	Број јавних објеката прилагођен потребама особа са инвалидитетом	0	10

Опис приоритетног циља 2: Број корисника услуга социјалне заштите се повећава и у циљу обезбеђивања адекватних услуга социјалне заштите циљ је проширити број услуга социјалне заштите и развити нове у складу са потребама становништва. Услуге социјалне заштите се финансирају на бази наменских трансфера Министарства за рад, запошљавање и социјална питања, као и из средстава општинског буџета.

На територији општине Куршумлија доступна је једна услуга социјалне заштите : помоћ у кући за старе, чији број корисника је у 2019. години укупно 82. У последње четири године, од 2016. године ову услугу користило је од 60 до 86 лица на територији општине. Финансирање обезбеђивања ове услуге углавном се обавља преко средстава републичког буџета, а износи средстава за финансирање пружања услуге у последње четири године, почев од 2016. године кретали су се од 2 милиона динара (у 2016. години) до 10,3 милиона динара (у 2017. години). У 2019. години пружање ове услуге финансирано је из републичког буџета са укупно 6 милиона динара. Општина Куршумлија је средствима из локалног буџета финансирала услугу у 2017. години са укупно 7 милиона динара.

У општини Куршумлија постоји један лиценцирани пружалац социјалне услуге помоћ у кући - Удружење особа са инвалидитетом општине Куршумлија. Наведено удружење је извршило

мапирање потреба за услугама социјалне заштите у локалној заједници, чиме је обезбеђен битан предуслов за планирање услуга, увођење нових и унапређивање обухвата услугама социјалне заштите у локалној заједници. Број запослених у Удружењу особа са инвалидитетом са лиценцама за пружање услуге помоћ у кући у последње четири године кретао се од 17 до 53, али је највећи проблем немогућност запошљавања лиценцираних радника на неодређено време због недостатка финансијских средстава.

Како би се локални систем социјалне заштите унапредио, евидентирана је потреба даљег институционалног развијања, доношења локалних стратешких докумената и акционих планова (Локални акциони план социјалне заштите, Локални акциони план за унапређење положаја особа са инвалидитетом) као и боља координација, повећавање стручног кадра у установама социјалне заштите, повећавање броја услуга, унапређење доступности услуга на целој територији општине Куршумлија.

Веза са ЦОР:

Циљ 1 : Свет без сиромаштва

Мере:

5.7.1

Мера 1: Увођење социјалне услуге персонални асистент

Опис мере: Центар за социјални рад у сарадњи са лиценцираним локалним удружењем донеће одлуку о увођењу услуге персонални асистент и обезбедити услове за реализацију ове услуге намењене особама са инвалидитетом (деца, запослени, стари). Извршиће се лиценцирање 15 лица за обављање послова персоналног асистента и обезбедити дозвола за рад надлежног Министарства рада, запошљавања и социјалне политике Владе РС. Општина Куршумлија ће из буџета финансирати стварање услова за реализацију ове услуге кроз обезбеђивање средстава за обуку, сертификацију, израду правилника, полагања стручних испита и субвенционисање стручне праксе персоналних асистената. Процењени укупни трошак општинског буџета за стварање услова за увођење ове услуге је 2,6 милиона динара.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Центар за социјални рад; Удружење особа са инвалидитетом општине Куршумлија

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.7.2

Мера 2: Проширење социјалне услуге помоћ у кући

Опис мере: Центар за социјални рад у сарадњи са лиценцираним локалним удружењем у складу са потребама становника (старијих, болесних и др.) и након процеса приоритизације обезбедиће ангажовање 10 нових запослених за пружање услуге помоћ у кући кроз проширење броја корисника ове социјалне услуге. Општина Куршумлија ће из буџета обезбедити неопходна средства и превоз ради обезбеђивања једноставног остваривања и проширења услуге, пре свега у руралним подручјима општине. Процењени укупни трошак општинског буџета за проширење социјалне услуге помоћ у кући износи од 1 до 1,5 милиона динара на годишњем нивоу.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Центар за социјални рад

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.7.3

Мера 3: Унапређивање положаја особа са инвалидитетом у општини Куршумлија

Опис мере: У оквиру ове мере циљ је обезбеђивање приступа јавним установама од стране особа са инвалидитетом, прилагођавање наставног плана и програма у основним и средњим школама потребама особа са инвалидитетом и обезбеђивање предуслова за обезбеђивање услуге социјалне заштите – лични пратилац. Планирано је елиминисање грађевинских и архитектонских баријера испред школа, јавних установа и јавних предузећа, мапирање потреба за личним пратиоцем и ангажовање пет лиценцираних личних пратилаца за децу из ОШ “Дринка Павловић” и ОШ “Милоје Закић”.

Одговорни субјекат: општина Куршумлија; Дирекција за изградњу општине Куршумлија; Удружење особа са инвалидитетом општине Куршумлија; ОШ “Дринка Павловић”; ОШ “Милоје Закић”; Гимназија у Куршумлији; Економско-техничка школа

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

Мере изван приоритетних циљева у оквиру развојног правца: Друштвени развој

5.7.4

Мера 1: Подршка прилагођавању образовних профила у Економско-техничкој школи потребама тржишта рада

Опис мере: Економско-техничка школа, према подацима из 2019. године има укупно 332 ученика која похађају наставу у оквиру шест образовних профила (економски техничар, финансијски администратор, кулинарски техничар, кувар, конобар и машински техничар). Оцена је да структура локалне привреде, интензивни развој туризма у општини и инвестиције у суседним општинама захтевају прилагођавање образовних профила једине средње стручне школе на територији Куршумлије потребама тржишта радне снаге. Реализација ове мере не зависи искључиво од општине Куршумлија већ од надлежног ресорног министарства у чијем је делокругу питање утврђивања образовних профила у средњошколском систему. Општина Куршумлија има значајан капацитет лобирања за реализацију ове мере а предмет мере неће изискивати додатна финансијска средства из локалног буџета. Реализацијом ове мере значајно се утиче на стварање услова за запошљавање на територији општине.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Економско-техничка школа

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.7.5

Мера 2: Јачање и развијање локалне омладинске политике

Опис мере: Канцеларија за младе у сарадњи са Општином Куршумлија унапредиће услове за образовање и запошљавање младих и доступности културно-образовних и спортско-рекреативних садржаја кроз реализацију пет пројеката, финансирана од стране општине, приватних компанија, донатора и доступних средстава иностране помоћи. Реализација ове мере

укључује и јачање капацитета Канцеларије за младе кроз стварање посебног простора: Омладинског форума, повећавање броја запослених и обимнијег анагажовања волонтера.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; Канцеларија за младе; ОЦД на територији општине Куршумлија

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3 : УРБАНИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приоритетни циљеви:

5.8 Приоритетни циљ 1: Унапређење управљања отпадним водама

Приоритетни циљ бр.2	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број изграђених постројења за пречишћавање отпадних вода	0	2
	Број прикључака на локалну канализациону мрежу	5725	7000

Опис циља: У општини је присутно загађење површинских токова и поцемних вода, које настају као резултат изливања непречишћених отпадних вода из домаћинства и индустрије, атмосферских вода и присуства чврстог отпада који се одлаже у близини или у сама речна корита, пре свега река Топлице и Бањске. Отпадне воде се прикупљају општим канализационим системом и помоћу атмосферске канализације без предтретмана испуштају се у Топлицу и Бањску. Количина отпадних вода која се на овај начин одводи до прималаца и испушта без претходног пречишћавања је 560.000м³ за годину дана. Реке због лошег начина управљања отпадним водама спадају у водотоке лошег квалитета и повремено су јако отперене загађујућим супстанцама из отпадних вода. Проблем представља недовољна комунална опремљеност општине пре свега због недовољне покривености канализационом инфраструктуром и постојања несанитарних септичких јама које су узрок излива санитарно-фекалних вода у земљиште, што значајно нарушава животну средину у општини.

Веза са ЦОР:

Циљ 6 : Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све

6.3 До краја 2030.унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непречишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

6.6 До краја 2030.заштитити и обновити екосистеме повезане са водом, укључујући планине, шуме, плавна земљишта, реке, издане и језера

Мере:

5.8.1

Мера 1:Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у Луковској бањи и у источном делу градског насеља општине Куршумлија

Опис мере: Приоритет је изградња колектора у Луковској бањи, где је припремљена пројектно-техничка документација и прибављене неопходне дозволе, за коју је општина спремна да обезбеди буџетска средства за финансирање изградње, као и да прибави недостајући део средства из кредита или из другог извора (доступна средства републичког нивоа власти и фондова Европске уније).

Изградња колектора за пречишћавање отпадних вода у источном делу градског насеља општине обухвата површину која је планирана за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода градског насеља Куршумлије и још осам насеља у општини Куршумлија (Марковиће, Баћоглава, Горња и Доња Микуљана, Данковиће, Кастрат, Пепељевац и Мачковац).У првој фази је потребно обезбедити потребну пројектну документацију (локацијске услове и грађевинску дозволу) а планирана је изградња постројења капацитета 2• 20.000 ЕС са осталим постројењима капацитета 100 до 1000 ЕС.За насеља која имају до 100 ЕС оријентација ће бити на изградњи индивидуалних септичких јама.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ЈПКД “Топлица”

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.8.2

Мера 2: Изградња фекалне канализације у насељу Марковиће, општина Куршумлија

Опис мере: У градском насељу Марковиће постоји проблем прикупљања и евакуације фекалних отпадних вода и изградњом фекалне канализације спречиће се испуштање фекалних отпадних вода у поцемље и по површини терена у дужини од 1300м. Насеље је значајно јер у њему живи 1500 становника и налази се уз комплекс привредних субјеката, у речној долини реке Бањске корз коју пролази главна градска улица Косовска која је уједно и државни пут ИИА реда: Блаце - Куршумлија - Куршумлијска бања - Подујево. Активности које ће бити предузете у оквиру ове мере су: изградња главног колектора од прикључка на постојећу градску мрежу, изградња секундарне мреже у насељу, одвођење отпадних вода сепаратним канализационим системом и прикључење канализационе мреже фекалних отпадних вода насеља Марковиће на градски систем канализације отпадних вода. Реализацијом ове мере елиминише се могућност појаве заразних болести у насељу Марковиће, смањује загађење животне средине и обезбеђују квалитетније локалне комуналне услуге.

Одговорни субјекат: општина Куршумлија; ЈПКД “Топлица”

Временски рок за реализацију: кратки (до годину дана)

5.9Приоритетни циљ 1: Модернизација водоводне мреже

Приоритетни циљ бр. 1	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број становника који користи пијаћу воду из система којима се	8.500	12.500

	безбедно управља		
--	------------------	--	--

Опис приоритетног циља 1: Општина се снабдева водом из два изворишта (извориште “Топлица” и извориште “Соколовица”), која снабдевају водом градска насеља у општини (“Топлица”, капацитет: 50 л/с) и један број приградских насеља (“Соколовица”, капацитет: 4,5-6 л/с)). Један део градских насеља снабдева се водом из индивидуалних водовода. У тустичким и бањским местима (Пролом бања, Луковска бања, Куршумлијска бања) није трајно решено питање водоснабдевања. Постојећи водоводи су недовољни и неусловни. Водовод је саграђен 1933. године и у више наврата је реконструисан. Неопходно је унапредити водоводну мрежу ради стварања услова за безбеднији и угоднији живот локалног становништва. Циљ је да се модернизује водоводна мрежа како би се обезбедила безбеднија и квалитетнија пијаћа вода.

Веза са ЦОР:

Циљ 6 : Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све

6.1 До краја 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и јефтиној пијаћој води за све

6.3 До краја 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

Мере:

5.9.1

Мера 1: Реконструкција водоводне мреже у циљу проширења капацитета и повећавања безбедности

Опис мере: Водоводна мрежа у општини има низ недостатака које општина преко локалног комуналног предузећа има намеру да санира и унапреди, како би се смањили губици воде и повећао степен безбедности. План је да се изврши замена азбестних цеви у постојећој водоводној мрежи и смањи удео азбестних цеви за 30%. Реализацијом ове мере извршиће се модернизација инсталација, елиминисати удео азбестних цеви унутар инсталација водоводне мреже и повећати капацитет мреже. Ову меру могуће је реализовати финансирањем из средстава општинског буџета или кроз прихватљив уговор о јавно-приватном партнерству.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ЈПКД Топлица

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

5.10 Приоритетни циљ 3: Одрживо управљање чврстим отпадом

Приоритетни циљ бр.3	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Удео домаћинстава који има приступ систему за одношење смећа	12.500	16.000
	Удео привредних субјеката који има приступ систему за одношење смећа	671	700

Опис приоритетног циља 2: На подручју општине организовано се сакупља неопасни отпад и одлаже на градском сметлишту, које се налази изван зоне становања. Евидентиран је проблем управљања градским сметлиштем који се односи на одсуство континуираног надзора (видео надзор)у циљу избегавања инцидента који могу да узрокују нарушавање животне средине. Отпад се организовано сакупља од стране ЈПКД “Топлица” у градским насељима и у селима, где је могуће поставити контејнере, како би били доступни локалном сеоском становништву (Данковиће, Жуч, Луково, Пепељевац, Рударе).Организовано сакупљање отпада постоји и у туристичким местима – бањама (Пролом бања, Луковска бања, Ђавоља варош).На подручју општине нема опасног отпада а привредни субјекти који своју пословну делатност обављају на територији општине не стварају опасан индустријски отпад.

Најзначајнији проблем је непостојање рециклажног центра, који би решио проблем рециклажног отпада у пуном капацитету.Евидентиран је и проблем коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине.Општина активно ради на изналажењу модела за учествовање у доступним пројектима регионалних депонија, путем којих би се трајније решио проблем организованог одношења смећа и отпада.

Веба са ЦОР:

Циљ 15 : Очување живота на земљи

15.1 До краја 2020.осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима

15.4 До краја 2030. Осигурати очување планинских екосистема, укључујући њихов биодиверзитет, како би се њихови капацитети унапредили тако да пружају корист која има суштински значај за одрживи развој

Мере:

5.10.1

Мера 1: Унапређење система одношења смећа у сеоским срединама

Опис мере: Мера подразумева два елемента - активности: набавку једног возила за одношење смећа и постављање 100 контејнера на фреквентним локацијама у сеоским срединама (50 села на територији општине). Реализацијом ове мере обезбеђује се доступност услуге одношења смећа у руралним срединама на територији општине.Резултат примене ове мере је сузбијање стварања сметлишта и дивљих депонија у незагађеним руралним подручјима општине Куршумлија, очување животне средине и стварање предуслова за развој туризма (руралног туризма, еко-туризма и др.)

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ЈПКД “Топлица”

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)

Мере изван приоритетних циљева у оквиру развојног правца: Урбани развој и заштита животне средине

5.10.2

Мера 1: Реконструкција и модернизација прометних градских улица и путева и унапређење стања путева на деоницама до Куршумлијске, Луковске и Пролом бање

Опис мере: Општина Куршумлија и локално комунално предузеће из средстава општинског буџета у оквиру ове мере планирају да реконструишу и модернизују улице из централне зоне општине (у радијусу од три километара) финансирањем из средстава буџета и да из истог извора финансирању унапређење деоница локалних путева Куршумлија-Куршумлијска бања, Куршумлија - Луковска бања и Куршумлија - Пролом бања. У оквиру ове мере план је да се у централној зони општине унапреди стање коловоза и тротоара а на деоницама до бања да се прошири коловоз и у сарадњи са локалним Саветом за безбедности креирају услови за подизање нивоа безбедности на путевима.

Одговорни субјекат: Општина Куршумлија; ЈПҚД “Топлица”

Временски рок за реализацију: средњи (од 3 до 5 година)